

ЗМІСТ

Передмова	4
Змістовий модуль 1. Держава в політичній системі суспільства	6
Тема 1. Теорія політичних систем	6
Тема 2. Держава як основний інститут політичної системи	25
Тема 3. Форми держави	42
Тема 4. Глава держави	70
Змістовий модуль 2. Основні інститути політичної системи суспільства	95
Тема 5. Законодавча влада (парламент)	95
Тема 6. Виконавча влада (уряд)	122
Тема 7. Місцеве самоврядування	146
Тема 8. Політичні партії та партійні системи	162
Питання з навчальної дисципліни «Політичні системи світу», що виносяться на модульний контроль (іспит)	181
Робоча програма навчальної дисципліни «Політичні системи світу»	184
Методичні рекомендації щодо підготовки студентів до семінарських занять та написання рефератів	203
Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів з курсу «Політичні системи світу» та підготовки до підсумкового модульного контролю (іспиту)	212
Список рекомендованої літератури	215

ПЕРЕДМОВА

Політика завжди впливала, впливає і впливатиме на життя людей, але незважаючи на це, вона не завжди входить до сфери їх інтересів. На жаль, більшість людей є аполітичними і живуть за принципом — «я — поза політикою», «політика мене не цікавить» тощо. Проте це не означає, що вони дійсно перебувають поза політикою. Навіть, якщо людина не бере участі у політичному житті суспільства, не виступає активним суб'єктом політики, вона все одно стає об'єктом впливу різних політичних сил: держави, політичних партій, окремих політичних лідерів. Отже, жити у суспільстві і бути вільним від політики неможливо. Тому кожній людині, незалежно від її віку, статі, професії, фаху необхідні політичні знання та культура політичної поведінки. Особливо ці знання потрібні студентам — майбутнім фахівцям різних сфер суспільної діяльності.

Пропонований навчальний посібник «Політичні системи світу: кредитно-модульний курс» підготовлений на основі сучасних підходів щодо розгляду політичних явищ і суспільних процесів, що відбуваються як у межах України, так і на європейському й міжнародному рівнях, з використанням новітніх джерел вітчизняної та зарубіжної політології і розрахований насамперед на студентів вищих навчальних закладів освіти. Головна мета посібника полягає у тому, щоб допомогти студентам і всім, хто вивчає політологію або бажає розібратися у складному розмаїтті сучасного політичного життя, оволодіти систематизованими науковими знаннями і об'єктивною інформацією про політичні системи світу та їх основні інститути, розвинути творче політичне мислення та вміння орієнтуватися у складних суспільно-політичних відносинах, а також правильно застосовувати набуті знання і вміння за тих чи інших політичних обставинах.

Теоретичний матеріал посібника складається із 8 навчальних тем, до кожної з яких, відповідно до стандартів кредитно-модульної системи навчання, пропонуються тексти лекцій, питання, які виносяться на семінарські заняття, тематика рефератів, завдання для самостійної роботи, питання для самоконтролю знань, а також надані навчально-методичні вимоги щодо вивчення навчальної дисципліни, методичні рекомендації щодо підготовки до семінарських занять і написанню рефератів та методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів та підготовки до підсумкового модульного контролю (іспиту).

Автор намагався у доступній для читача формі викласти основні положення навчальної дисципліни «Політичні системи світу», яка є не-

від'ємною складовою нормативної дисципліни «Політологія». Для полегшення процесу сприйняття та глибокого засвоєння навчального матеріалу у тексті посібника виділені найважливіші теоретичні поняття та категорії політичної науки, ознаки того чи іншого політичного явища, які проілюстровані значною кількістю прикладів із конституцій багатьох держав світової спільноти, що дає можливість більш повно уявити особливості конституційного закріплення насамперед основних інститутів політичної системи у тій чи іншій державі. При цьому слід звернути увагу на те, що переклад українською мовою витягів із конституцій зарубіжних країн виконаний автором і не є офіційним.

Під час підготовки посібника автором використано наукові праці, підручники та навчальні посібники багатьох українських учених: Т.Г. Авксент'євої, В.М.Бебика, А.О. Білоуса, С.Д.Гелея, Ю.В. Зайончковського, М.І. Горлача, Ф.М. Кирилюка, А.І. Козенюка, В.Л. Логвиної, В.І. Нечая, Г.В. Новічкова, Т.І. Перглера, Д.Є. Погорілого, С.М. Рутара, П.П. Шляхтуна та багатьох інших, а також близько 50 конституцій держав світу.

Автор сподівається, що посібник не лише дасть можливість орієнтуватися у сучасній політичній системі, а й сприятиме формуванню політичної свідомості, розумінню кожної особи свого місця у політичному житті суспільства та допоможе їй зайняти активну громадянську позицію.